

POSTANOWIENIE

Dnia 26 lutego 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mirosław Sadowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Paweł Czubik

SSN Aleksander Stępkowski

w sprawie ze skargi E. Sp. z o.o. w W.,
na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie w sprawie o sygn.
III AUa 1133/23,
z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Krakowie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 26 lutego 2026 r.,

- I. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie w sprawie o sygn. akt III AUa 1133/23 nastąpiła przewlekłość postępowania;**
- II. przyznaje E. Sp. z o.o. w W., od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie sumę pieniężną w wysokości 10000 (dziesięć tysięcy) złotych za okres od 30 stycznia 2017 r. do 14 października 2025 r.;**
- III. przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie na rzecz E. Sp. z o.o. w W. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia orzeczenia z uzasadnieniem Skarbowi Państwa – Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu skargowym.**

IV. oddala skargę w pozostałym zakresie.

Paweł Czubik Mirosław Sadowski Aleksander Stępkowski

UZASADNIENIE

Pismem z 1 października 2025 r. E. Sp. z o.o. w W. (dalej: „skarżący”) złożył skargę na przewlekłość postępowania toczącego się przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie pod sygn. akt III AUa 1133/23. Skarżący wniósł o:

- 1) stwierdzenie, że w postępowaniu toczącym się przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie pod sygn. akt: III AUa 1133/23 z powództwa skarżącej spółki przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych nastąpiła przewlekłość postępowania;
- 2) przyznanie od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Krakowie na rzecz skarżącej spółki kwoty 10.000 zł;
- 3) przeprowadzenie dowodu z akt sprawy prowadzonej przez Sąd Apelacyjny w Krakowie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych pod sygn. akt: III AUa 1133/23 na okoliczność zaistnienia przesłanek uzasadniających stwierdzenie, że w postępowaniu, o którym mowa nastąpiła przewlekłość postępowania;
- 4) zasądzenie od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Krakowie na rzecz skarżącej spółki kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego w wysokości dwukrotności stawki minimalnej wskazanej w §14 ust. 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. 2023.1935 t.j. z dnia 2023.09.20).

W uzasadnieniu skarżący podniósł, iż w dniu 4.08.2023r spółka wniosła apelację od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 22.06.2023r sygn. akt: VII U 265/17. Następnie dopiero w dniu 1 września 2025 r. Sąd Apelacyjny nadesłał do spółki Odpowiedź Organu Rentowego na apelację (Pismo z dnia 13 września 2023 r.) wraz z pismem dot. wyznaczeniem terminu rozprawy na dzień 14 października

2025 r., a zatem Sąd Okręgowy w Krakowie przekazał apelację wraz z aktami sprawy do Sądu Apelacyjnego w Krakowie jeszcze w sierpniu 2023 r. Pomimo upływu 26 miesięcy (ponad 2 lata) Sąd Apelacyjny w Krakowie nie podjął czynności w sprawie.

Odpowiedź na powyższą skargę, złożył Prezes Sądu Apelacyjnego w Krakowie. W piśmie z dnia 21 października 2025 r. wniósł o oddalenie skargi w całości.

W uzasadnieniu pisma Prezes Sądu Apelacyjnego w Krakowie wyjaśnił, że w niniejszej sprawie nie można stwierdzić bezczynności ani opieszałości Sądu Apelacyjnego. Nie wystąpiły odstępstwa od czasu zwyczajowo koniecznego do wykonania czynności niezbędnych do rozpoznania sprawy Skarżącego. Postępowanie w tej sprawie nie było prowadzone w sposób rozwlekły.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga zasługiwała na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (t. j. Dz.U. 2023, poz. 1725; dalej – ustawa lub ustawa o skardze na przewlekłość), strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Artykuł 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania doprecyzowuje, że przy badaniu tego, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie.

Ustawa o skardze na przewlekłość nie określa wyraźnie, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę.

Judykatura Sądu Najwyższego stoi na stanowisku, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można mówić z reguły w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; z 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; z 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; z 19 października 2017 r., III SPP 42/17; z 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18, z 22 stycznia 2019 r., I NSP 71/18, z 3 grudnia 2019 r., I NSP 160/19; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Ten utrwalony standard orzecniczy wyznacza swoiste domniemanie co do zaistnienia przewlekłości postępowania lub braku tejże. Sąd Najwyższy zwracał jednak uwagę, że nieuprawniona jest teza, iż przekroczenie okresu 12 miesięcy trwania postępowania oznacza automatycznie wystąpienie stanu przewlekłości, bez względu na okoliczności danej sprawy, a oceniając czy w danej sprawie mamy do czynienia z przewlekłością postępowania należy brać pod uwagę kryteria określone w art. 2 tej ustawy, zgodnie z którymi dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Powyższe oznacza, że przewlekłość postępowania nie ocenia się w sposób mechaniczny, lecz w każdej sprawie indywidualnie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Przyjmując powyższy pogląd za własny, Sąd Najwyższy w składzie orzekającym w niniejszej sprawie stwierdza, że całościowa ocena analizowanego postępowania pozwala na przyjęcie, że było ono prowadzone przewlekłe.

W dniu 14 sierpnia 2023 r. do III Wydziału tutejszego Sądu wpłynęła apelacja E. Sp. z o.o. (data nadania apelacji 4 sierpnia 2023 r. k.1128) od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 22 czerwca 2023 r. sygn. VII U 265/17 w sprawie o ustalenie istnienia obowiązku ubezpieczenia. Tego samego dnia sprawę

zarejestrowano pod sygn. III AUa 1133/23 i w dniu 16 sierpnia 2023 r. wylosowano przez System Losowego Przydziału Spraw sędziego sprawozdawcę. Odpis apelacji ekspediowano do pełnomocnika organu rentowego oraz uczestników 4 września 2023 r. 15 września 2023 r. wpłynęła odpowiedź organu rentowego na apelację i po zakończeniu postępowania międzyinstancyjnego 13 października 2023 r. akta zostały skierowane na kalendarz akt oczekujących na wyznaczenie terminu rozprawy zgodnie z kolejnością wpływu. W dniu 26 sierpnia 2025 r. Przewodniczący Wydziału wyznaczył termin rozprawy na dzień 14 października 2025 r., w którym to dniu zapadł wyrok w sprawie.

Odnosząc powyższe do zarzutów skarżącego dot. przewlekłości postępowania w niniejszej sprawie, podkreślenia wymaga, że dla stwierdzenia czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy, uwzględniając jej charakter, stopień faktycznej i prawnej zawichości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania. Ustalenie zaistnienia przewlekłości postępowania nie jest zależne jedynie od upływu czasu i subiektywnych odczuć skarżącej, a jest wypadkową czynników obiektywnych oraz czasu niezbędnego do podejmowania działań zgodnych z obowiązującymi przepisami przewidującymi prowadzenie określonych procedur.

Powyższe ustalenia przesądzają o zasadności skargi i skutkują przyjęciem, że w zaskarżonym postępowaniu zaszła przewlekłość procedowania.

Jak wynika z powyższego, przez ponad dwa lata od wypływu apelacji nie podejmowano żadnych czynności zmierzających do nadania jej biegu, nie wyznaczono terminu rozprawy apelacyjnej. Dopiero po złożeniu skargi na przewlekłość, podjęto pierwsze czynności zmierzające do rozpoznania sprawy.

Konkludując wskazania wymaga nadto, iż w wyniku takiej opieszałości Sądu Apelacyjnego postępowanie apelacyjne trwało ponad 26 miesięcy (od 4 sierpnia 2023 r. do 14 października 2025 r.).

Uwypuklenia wymaga również, iż w orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że znaczny wpływ spraw i obciążenie sędziów pracą pozostają

bez wpływu na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie, w której wniesiono skargę (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06). Obciążenie pracą, liczba spraw oraz stan kadry orzeczniczej co najwyżej prowadzić mogą do stwierdzenia, że przewlekłość postępowania w konkretnej sprawie nie jest wynikiem zaniedbań, czy też uchybień ze strony sądu. Jednakże to na Państwie spoczywa obowiązek zorganizowania warunków należytego sprawowania władzy jurysdykcyjnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; postanowienie Sądu Najwyższego z 7 lipca 2022 r., I NSP 204/22).

Uwzględniając skargę, wobec sformułowania przez skarżącego stosownego żądania, Sąd Najwyższy miał obowiązek przyznać od Skarbu Państwa sumę pieniężną, o której mowa w art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość. Z uwagi na powyższe, skoro postępowanie sądowe w niniejszej sprawie rozpoczęło się w styczniu 2017 r. (zarządzenie z dnia 30 stycznia 2017 r., k.1 akt sprawy) i trwało do 14 października 2025 r. (wyrok z dnia 14 października 2025 r. k. 1157 akt sprawy), Sąd Najwyższy przyznał skarżącemu sumę pieniężną w wysokości 10.000 zł za okres od 30 stycznia 2017 r. do 14 października 2025 r.

Sąd Najwyższy wziął jednocześnie pod uwagę postępowanie Prezesa Sądu Apelacyjnego w Krakowie przy nadaniu skardze biegu, który swoim działaniem utrudniał skarżącemu złożenie skargi na przewlekłość, kierując skargę z naruszeniem przepisów regulujących właściwość izb w Sądzie Najwyższym. Mimo niebudzącej wątpliwości dyspozycji art. 26 § 1 pkt 10 u.SN, Prezes Sądu Apelacyjnego wbrew prawu, wbrew wyraźnej intencji skarżącego oraz z naruszeniem norm kompetencyjnych, arbitralnie zmienił adresata skargi, przekazując ją do Sądu Najwyższego Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych. Jest to działanie utrudniające złożenie skargi na przewlekłość postępowania, co zważywszy na ewidentny stan przewlekłości w sprawie, jest szczególnie naganne.

Z powyższych względów, Sąd Najwyższy uznał, że przyznana skarżącemu na podstawie art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość kwota 10 000 zł w związku ze stwierdzeniem przewlekłości w sprawie jest adekwatna do przyczyn

stwierdzonej przewlekłości oraz skali nieprawidłowości w zakresie realizacji swoich kompetencji przez Prezesa Sadu Apelacyjnego w niniejszym postępowaniu.

Ponadto przyznano od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie na rzecz Skarżącego kwotę 240 złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia orzeczenia z uzasadnieniem Skarbowi Państwa – Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu skargowym. Sąd Najwyższy nie znalazł również podstaw by koszty postępowania skargowego zasądzić zgodnie z żądaniem skarżącego, tj. w wysokości dwukrotności stawki minimalnej wskazanej w §14 ust. 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji postanowienia.

[a.ł]

Paweł Czubik Mirosław Sadowski Aleksander Stępkowski